

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

2024 р.

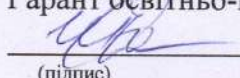
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ НАУКОВОЇ СВІДОМОСТІ
підготовки магістрів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма Філософія
спеціальності 033 Філософія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧ: Бутченко Тарас Іванович, д.філос.н., проф., зав. кафедри філософії,
публічного управління та соціальної роботи

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи

Протокол № 1 від "29" серпня 2024 р.
Завідувач кафедри філос., публ. упр. та соц. роб.

(підпис) Т.І. Бутченко
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

(підпис) І.Ю. Чайка
(ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: tiberuus17@gmail.com

Телефон: 0997913417

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Viber за номером 0997913417

Кафедра: філософії, публічного управління та соціальної роботи, 316 ауд., 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Філософія наукової свідомості» є поглиблення знань про сутність та структуру наукової свідомості, її філософські засади, що сприятиме зміцненню здатності критично мислити, долати застарілі шаблони та стереотипи, а натомість генерувати нові методологічні засади наукового пізнання ще невідомих вимірів дійсності.

Основні **завдання** курсу: ознайомлення з філософськими підходами до експлікації сутності феномена науки, поглиблення розуміння місця філософії у системі знань про науку, ознайомлення з основними концепціями буття, свідомості, пізнання, людини та штучного інтелекту, набуття вміння застосовувати філософські категорії для розвитку здатності критично мислити, пояснювати сутність наукового процесу, практично використовувати різноманітні підходи та методи рефлексії світоглядних засад наукової культури

Інтерактивний формат курсу спонукатиме до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі гуманітарних наук навичок ефективної комунікації.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Методологічні проблеми філософського пізнання», «Теорія практичної філософії».

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Семестр	1-й
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	90
Лекційні заняття	10 год.
Семінарські заняття	20 год.
Практичні заняття	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	60 год.
Консультації	Особисті – вівторок, з 15:00 до 16:20, IV корпус, ауд. 316; Дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: tiberuus17@gmail.com
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16459

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
<p>ПРН1. Здійснювати інтелектуальний пошук, виявляти і критично осмислювати актуальні проблеми сучасної філософської думки, розробляти їх в рамках власного філософського дослідження</p> <p>ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК1. Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв'язанні дослідницьких проблем.</p> <p>СК3. Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження.</p> <p>СК5. Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації.</p> <p>СК7. Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України на підставі принципу україноцентризму.</p> <p>СК8. Здатність викладати філософські дисципліни у закладах вищої освіти.</p>	<p>Дискусія; написання есе; практичне завдання</p>
<p>ПРН5. Використовувати методологію та пізнавальні засоби, що властиві філософії та її застосуванням.</p> <p>ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК7. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p> <p>СК2. Усвідомлення зв'язків філософської спеціалізації з іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.</p> <p>СК3. Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження.</p> <p>СК4. Здатність обирати і застосовувати найбільш ефективну методологічну стратегію дослідження.</p> <p>СК6. Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань.</p> <p>СК8. Здатність викладати філософські дисципліни у закладах вищої освіти.</p> <p>СК9. Здатність здійснювати аналітичне обґрунтування та інформаційно-організаційний супровід професійної діяльності.</p>	<p>Опрацювання першоджерел; опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle; написання есе; завдання на порівняльний аналіз</p>

<p>ПРН13. Розробляти і реалізовувати наукові та/або прикладні проекти у сфері філософії та з дотичних міждисциплінарних проблем.</p> <p>ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК7. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p> <p>СК1. Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв'язанні дослідницьких проблем.</p> <p>СК2. Усвідомлення зв'язків філософської спеціалізації з іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.</p> <p>СК3. Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження.</p> <p>СК6. Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань.</p> <p>СК9. Здатність здійснювати аналітичне обґрунтування та інформаційно-організаційний супровід професійної діяльності.</p>	<p>Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів</p>
<p>ПРН16. Ефективно здійснювати аналітичне обґрунтування та інформаційно-організаційний супровід професійної діяльності.</p> <p>ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК10. Володіння спеціалізованим знанням в межах певної філософської проблематики, системна обізнаність з відповідною спеціальною (науково-дослідницькою) літературою;</p> <p>СК11. Вміння аналізувати певну наукову проблему, залучати необхідні для цього знання, методики, джерела і досягати самостійних пізнавальних результатів</p>	<p>Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів</p>

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. *Методологічні засади філософського аналізу наукової свідомості*

Тема 1. Місце філософії у системі знань про науку. Визначення поняття «наука». Наука як форма суспільної свідомості. Наука як сукупність знань. Наука як соціальний інститут. Наука як частина культури. Наука як форма публічної комунікації. Сутність феномена науки. Філософія і наука: спільне та відмінне. Філософія як традиція рефлексії суспільної свідомості. Специфіка філософського дослідження феномена науки. Наукознавство. Соціологія науки. Психологія науки. Історія науки. Філософія наукової свідомості: об'єкт і предмет.

Змістовий модуль 2. *Основні категорії філософії наукової свідомості*

Тема 2. Категорія «буття» та її світоглядно-методологічне значення. Визначення

категорії «буття» на різних історичних етапах: різні світоглядні засади наукової свідомості. Онтологічна концепція Парменіда. Онтологічна концепція Геракліта. Існування та сутність. Актуальне і потенціальне буття. Субстанція та акциденції. Натуралістично-об'єктивістська концепція буття. Заперечення проблеми буття у позитивізмі. Форми буття. Буття речей. Буття людини. Духовне буття. Соціальне буття. Наукове буття. Концепти «світу» та «матерії». Рівні організації матерії і структура сучасної науки.

Тема 3. Науковий простір і час. Категорії «простір», «час». Взаємозв'язок політичного, релігійного, філософського і наукового просторів. Інтернаціоналізація наукового простору. Мобільність наукових кадрів. Міграція учених. Науковий час як частина соціального часу. Єдність кінцевого і нескінченного у науковому часі. Випереджаючий характер наукового часу. Нерівномірність наукового часу.

Тема 4. Категорія «свідомість». Підходи до розуміння свідомості на різних етапах історії. Ідеалістичний підхід. Концепція свідомості П.Т. де Шардена. Неможливість редукції свідомості до її матеріального носія: мисленнєвий експеримент Р. Суїнберна. Дуалістичний підхід. Оказіоналізм Р. Декарта. Матеріалістичний підхід. Фізикалізм. «Важка проблема свідомості». Мисленнєвий експеримент «Кімната Мері». Функціоналізм. Діяльнісний підхід. Феноменологічний підхід.

Інформаційна природа свідомості. Подразливість. Чутливість. Сприйняття. Уявлення. Передумови виникнення свідомості. Праця. Спілкування. Мова. Гіпотеза лінгвістичної відносності.

Структура свідомості. Пізнавальна (когнітивна) складова. Емоційно-чуттєва складова. Мотиваційно-вольова складова. Самосвідомість. Рефлексія.

Наукова свідомість. Рівні наукової свідомості. Емпіричний рівень. Теоретичний рівень. Наукова психологія. Наукова ідеологія. Наукова самосвідомість. Філософська рефлексія наукової свідомості.

Змістовий модуль 3. *Феномен наукового пізнання*

Тема 5. Пізнання. Наукове пізнання. Проблема пізнання у філософії на різних історичних етапах. Гносеологія та епістемологія. Агностицизм. Скептицизм. Суспільно-історична зумовленість пізнання. Структура пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Інформація та знання. Особливості наукового знання. Рівні наукового знання. Конкретно-чуттєве пізнання.

Абстрактне мислення. Форми абстрактного мислення. Поняття «поняття». Різновиди понять. Судження та умовиводи. Індукція та дедукція. Семантичний трикутник. Ім'я. Десигнат. Денотат. Пізнання і творчість. Інтуїція. Ейдетична інтуїція. Концептуальна інтуїція.

Наукове пізнання. Стихійно-емпіричне (буденне) пізнання і науково-теоретичне пізнання. Суб'єкти наукового пізнання. Об'єкти наукового пізнання. Наукові знання. Наукові закони та закономірності. Принципи та методи наукового пізнання. Емпіричні методи наукового пізнання. Теоретичні методи наукового пізнання. Факти. Ідеалізація. Проблема. Гіпотеза. Концепція. Теорія.

Тема 6. Істина як інтегральна категорія філософії наукової свідомості. Класична («кореспондентська») концепція істини. Когерентна концепція істини. Прагматична концепція істини. Конвенціоналізм. Об'єктивна істина. Відносна та абсолютна істина. Принцип конкретності істини. Принципи відповідності та доповнюваності. Заблудження (хиба). Онтологічна функція істини. Аксіологічна функція істини. Праксеологічна функція істини. Предметна істина. Екзистенціальна істина. Концептуальна істина.

Тема 7. Критичне мислення. Сутність феномена мислення. Критичне мислення та наукова свідомість. Підходи до визначення поняття «критичне мислення». Концепція «чженмін» Конфуція. Філософський сумнів Сократа. Філософія як мистецтво інтелектуальної доброчесності. Принципи критичного мислення. Когнітивні викривлення: причини та дороговкази подолання. Сад Реандзі. Афективна евристика. Евристика доступності. Евристика закріплення. Евристика репрезентативності. Ефект фреймінга. Ефект мереж. Інформаційні бульбашки. Європейські еталонні рамки розвитку здатності критично мислити. Методи активізації критичного мислення. Оцінка суджень. Твердження та аргументи.

Змістовий модуль 4. *Феномен наукової культури*

Тема 8. Науковий процес. Моделі наукового процесу. «Наукова революція» Т. Куна. «Науково-дослідницька програма» І. Лакатоса. Принцип верифікації і фальсифікації у вченні К. Поппера. «Методологічний анархізм» П.К. Фейєрєнда. Постмодерністська деконструкція дихотомії «суб'єкт – об'єкт наукового пізнання». «Смерть суб'єкта», «смерть автора» як концепти постмодерністських вчень (Р. Барта, М. Деланда, Ж. Дельоза, Ю. Кристевой, Дж. Протеві, М. Фуко та ін.).

Етапи наукового процесу. Зміст поняття «науковий стан». Передумови наукового процесу. Практика як передумова наукового процесу. Феномен «технонауки». Проектування як форма єдності наукової теорії і практики. Рушійні сили наукового процесу. Соціальний опір науковому процесу. Кількісно-якісні характеристики наукового процесу.

Тема 9. Наукова культура. Структура наукової культури. Типологія наукової культури. Сцієнтизм та антисцієнтизм. Феномен відчуження науки. Псевдонаукова культура. Функції наукової культури. Науковий капітал. Наступність етапів наукового процесу. Вплив глобалізації на наукову культуру суспільства.

Наукова освіта. Освіченість і грамотність. Критерії інтелектуальної розвиненості суспільства. Соціальна рекогносцировка як форма мобілізації наукового потенціалу. Специфіка наукової культури сучасного українського суспільства. Наукова культура як інтегральний критерій міри поступального розвитку суспільства.

Тема 10. Етика науки як частина наукової культури. Проблема етичної нейтральності науки. Етоси наукової спільноти. Концепція Р. Мертона. CUDOS. Декларація про науку та використання наукових знань ЮНЕСКО. «Антинорми» науки Р. Богуслава.

5. Теми лекційних занять

№ змістового Модуля	Назва теми	Кількість Годин		Згідно з Розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Філософія у системі знань про науку	2	-	<i>щотижня</i>
2	Тема 2. Категорія «буття» та її світоглядно-методологічне значення	1	-	<i>щотижня</i>
2	Тема 3. Категорія «свідомість»	1	-	<i>щотижня</i>
3	Тема 4. Пізнання. Наукове пізнання	2	-	<i>щотижня</i>
3	Тема 5. Критичне мислення	2	-	<i>щотижня</i>
4	Тема 6. Науковий процес та наукова культура	2	-	<i>Щотижня</i>
Разом		10	-	<i>Щотижня</i>

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з Розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Філософія у системі знань про науку План 1. Наука: сутність та зміст поняття 2. Наука та філософія 3. Філософія наукової свідомості: об'єкт та предмет	2	...	<i>щотижня</i>
2	Тема 2. Категорія «буття» План 1. Визначення категорії «буття» на різних історичних етапах: різні світоглядні засади наукової свідомості 2. Заперечення проблеми буття у позитивізмі 3. Існування та сутність. Актуальне і потенціальне буття. 4. Рівні організації матерії і структура сучасної науки	2		<i>щотижня</i>
2	Тема 3. Науковий простір і час План 1. Науковий простір як частина соціального простору 2. Науковий час як частина соціального часу 3. Єдність кінцевого та нескінченного у науковому часі	2		<i>щотижня</i>
2	Тема 4. Категорія «свідомість» План 1. Підходи до розуміння свідомості на різних етапах історії 2. Філософська рефлексія наукової свідомості 3. Рівні наукової свідомості 4. Наукова самосвідомість	4		<i>щотижня</i>
3	Тема 5. Пізнання. Наукове пізнання План 1. Проблема пізнання у філософії на різних історичних етапах. Гносеологія та епістемологія 2. Структура пізнання 3. Особливості наукового пізнання	2		<i>щотижня</i>
3	Тема 6. Істина як інтегральна категорія філософії наукової свідомості. 1. Концепції «істини» 2. Абсолютна та відносна істина 3. Функції істини	2		<i>щотижня</i>
3	Тема 7. Критичне мислення План 1. Критичне мислення та наукова свідомість 2. Філософія як мистецтво інтелектуальної добродітності 3. Європейські еталони здатності критично мислити	2		<i>Щотижня</i>
4	Тема 8. Наукова культура План 1. Феномен наукової культури 2. Соціальні функції наукової культури 3. Наукова освіта	2		<i>щотижня</i>
4	Тема 9. Етика науки як частина наукової культури План 1. Проблема етичної нейтральності науки	2		<i>щотижня</i>

	2. Етоси наукової спільноти 3. Міжнародні етичні стандарти науки			
Разом		20	...	

6. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Підготовка до опитувань за модулем 1	5	-
1	Виконання практичних завдань за модулем 1	5	-
2	Підготовка до опитувань за модулем 2	5	-
2	Виконання практичних завдань за модулем 2	5	-
3	Підготовка до опитувань за модулем 3	5	-
3	Виконання практичних завдань за модулем 3	5	-
4	Підготовка до опитувань за модулем 4	5	-
4	Виконання практичних завдань за модулем 4	5	-
4	Виконання індивідуальної роботи «Філософське обґрунтування методологічних принципів наукового дослідження за обраною темою»»	20	-
Разом		60	-

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Групова дискусія	Семінарське заняття 1	Максимальна кількість балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння теми дискусії та ступінь аргументації висловлюваних думок (2 бали), уміння відстоювати свою точку зору, бути логічним та послідовним (2 бали), активність та ініціативність (1 бал)	5
	Практичне завдання	Письмова відповідь на практичне завдання 1 «Чому у різних галузях науки присуджують науковий ступінь доктора філософії?»	Максимальна кількість балів – 5. При цьому оцінюється правильність і повнота виконаного практичного завдання: виконано правильно, повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 бали), наявні помилки (3 бали), завдання виконано неправильно із суттєвими помилками й неповністю (1-2	5

			бали)	
2	Групова дискусія	Семінарські заняття 2 і 3	3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 2 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна. 1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми. Відповідь фрагментарна	6
	Практичне завдання	Письмова відповідь на практичне завдання 2 «Що таке істина?»	Максимальна кіль-ть балів – 5. При цьому оцінюється правильність і повнота виконаного практичного завдання: виконано правильно, повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 бали), наявні помилки (3 бали), завдання виконано неправильно із суттєвими помилками й неповністю (1-2 бали)	5
2	Групова дискусія	Семінарське заняття 4	3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 2 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна. 1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення,	3

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

			але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми. Відповідь фрагментарна	
	Практичне завдання	Письмова відповідь на практичне завдання 3 «Гіпотеза наукового дослідження»	2 бали – питання розкриті, текст логічний, аргументований, наведені приклади, є узагальнюючі висновки 1 бал – питання розкриті частково, поверховий виклад матеріалу	2
3	Групова дискусія	Семінарські заняття 5, 6, 7	3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 2 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна. 1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми. Відповідь фрагментарна	9
	Практичне завдання	quizizz.com/онлайн вікторина «Критичне мислення»	7 питань, максимальний бал за кожне питання – 2 б. 2 бали – питання розкриті, текст логічний, аргументований, наведені приклади, є узагальнюючі висновки 1 бал – питання розкриті частково, поверховий виклад матеріалу	14
4	Групова дискусія	Семінарські заняття 8 і 9	Кожне заняття - максимум 3 б. 3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою,	6

			<p>достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>2 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Відповідь логічна, але змістовно неповна.</p> <p>1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми. Відповідь фрагментарна</p>	
	Практичне завдання	Письмова відповідь на практичне завдання 4 «Рефлексія досвіду підвищення наукової культури»	<p>Максимальна кіль-ть балів – 5.</p> <p>При цьому оцінюється правильність і повнота виконаного практичного завдання: виконано правильно, повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 бали), наявні помилки (3 бали), завдання виконано неправильно із суттєвими помилками й неповністю (1-2 бали)</p>	5
Усього за змістові модулі	10			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен		Тести - 20 питань, розміщені у Moodle.	<p>Максимальна кіль-ть балів – 20.</p> <p>Тест складається з 20 питань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. На проходження тесту дається 20 хвилин і одна спроба</p>	20
	Захист індивідуального завдання	Філософське обґрунтування методологічних принципів власного наукового дослідження. Обсяг - 4-5	<p>Максимальна кіль-ть балів – 20.</p> <p>При цьому оцінюється глибина розуміння філософських принципів наукового дослідження (5 балів), вміння їх застосовувати у своєму дослідженні (5 балів), логічність та послідовність</p>	20

		сторінок, 1,5 інтервал, Times New Roman, 14 шрифт.	викладення алгоритму їх використання для розкриття своєї теми (5 балів), стиль наукового мовлення й грамотність, оформлення відповідно до встановлених вимог (5 балів)	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)	3 (задовільно)	Не зараховано
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Воловик В.І., Бутченко Т. І. Філософія наукової свідомості : навчальний посібник. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 110 с.
2. Петрук Н. К. Філософія науки : навч. посіб. / Петрук Н. К., Гапченко О. В., Левченко А. В. Хмельницький : ХНУ, 2018. 271 с.
3. Філософія науки : підручник / [І. С. Добронравова та ін. ; за ред. І. С. Добронравової] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2018. 255 с.

Додаткова:

1. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-Philosophicus. Філософські дослідження ; з нім. пер. Євген Попович. Київ : Основи, 1995. 312 с.
2. Гадамер Г.Г. Істина і метод: / Ганс-Георг Гадамер; пер. з нім. М. Кушніра. Т. 2 : Герменевтика II. Київ : Юніверс, 2000. 479 с.
3. Декарт Р. Метафізичні розмисли / Рене Декарт ; [пер. з фр.: Зої Борисюк, Олега Жупанського]. Київ : ЮНІВЕРС, 2000. 304 с.
4. Добронравова І. С. Практична філософія науки : [зб. наук. пр.] / Ірина Добронравова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Суми : Університетська книга, 2017. 351, [2] с.
5. Додонов Р.О. Ноосфера як підстава буття соціального світу. Аутопоезис соціальних систем : монографія / за науковою ред. В.П.Беха / В.П.Бех, Мін. освіти і науки. Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2010. С.19-33.
6. Кравчук Л. В. Філософія і методологія науки : навч.-метод. матеріали для лекц. і семінар. занять, самот. та індивід. роботи : посібник / Л. В. Кравчук, Т. Б. Кадобний, Л. О. Кравчук. Тернопіль : ТНМУ : Укрмедкнига, 2019. 271 с.

7. Кримський С. Б. Про софійність, правду, смисли людського буття [Текст] : зб. наук.-публіц. і філос. ст. ; НАН України, Ін-т філос. ім. Г. С. Сковороди НАН України. Київ : [б. в.], 2010. 464 с.
8. Левітін Д. Структуроване мислення. Ясний розум в інформаційному хаосі / пер. Роман Шиян. Київ : Наш формат, 2020. 456 с.
9. Максюта М. Є. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез : монографія / Микола Максюта, Олександра Соколова ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 307, [1] с.
10. Патлайчук О. В. Наука як соціокультурний феномен : практикум з дисципліни "Філософія науки" для аспірантів та здобувачів наук. ступеню PhD (д-р філософії) / О. В. Патлайчук, О. П. Ступак, О. О. Гончарова ; Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв : НУК, 2020. 192 с.
11. Попович М. В. Раціональність і виміри людського буття. Київ : Видавництво «Сфера», 1997. 291 с.
12. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. 181 с.
13. Філософія освіти і науки : [навч. посіб.] / І. С. Алексейчук [та ін.] ; [відп. ред.: І. С. Алексейчук, Л. І. Мозговий] ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України [та ін.]. Слов'янськ : Вид-во Маторіна Б. І. , 2019. 365 с.
14. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія : навч. посібник для внз / за ред. Г. І. Волинки ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова ; [авт. В. П. Андрущенко та ін.]. К. : Каравела, 2019. 464 с.
15. Харарі Ю.Н. Homo Deus. За лаштунками майбутнього / пер. з англ. О. Дем'янчука; 2-ге вид. Київ : Форс Україна, 2019. 512 с.
16. Agassi Joseph Popper and his popular critics Thomas Kuhn, Paul Feyerabend and Imre Lakatos New York, London : Springer International Publishing, 2014. 158 p.
17. Chatfield T. Critical Thinking: Your Guide to Effective Argument, Successful Analysis and Independent Study. SAGE Publications Ltd, 2017. 314 p.

10. Інформаційні ресурси

1. Іглмен Д. Чи можна створити для людей нові відчуття. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4c1lqFXHvqI&t=446s>
2. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) "Про основні компетенції для навчання протягом усього життя" від 18.12.2006 р. URL: <http://surl.li/drhtc>;
3. Ariely D. Are we control of our own decisions? URL: https://www.ted.com/talks/dan_ariely_are_we_in_control_of_our_own_decisions
4. How AI is transforming the creative industries. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cgYpMYMhzXI>
5. AI and the future of humanity | Yuval Noah Harari at the Frontiers Forum. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=LWiM-LuRebw>
6. Gendler Alex The Turing test: Can a computer pass for a human? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3wLqsRLvV-c>

11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua> Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.). https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezultat_v_navchannya.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишть повідомлення у Viber.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методик проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8ggt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bbqbp9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Запорізького національного університету: **Банак Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: [\(061\) 227-12-76](tel:+380612271276)

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:

<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ):
<http://sites.znu.edu.ua/confucius>